

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Katarzyna Frydrych

DLPC–V.053.1.2023
Warszawa, 04 kwietnia 2023 r.

Pan
dr hab. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,
w odpowiedzi na przedstawiony w piśmie z dnia 27 stycznia 2023 r. (znak: WZF.511.1.2022.TO) problem niedoskonałości procesowego wykorzystywania dowodów zawierających informacje niejawne, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Nie ma wątpliwości co do tego, że przepisy o ochronie informacji niejawnych nie powinny w postępowaniu cywilnym ograniczać samych stron postępowania, albowiem byłoby to nie do pogodzenia z prawem do rzetelnego procesu. Ochrona interesu publicznego, związanego z dostępem do informacji niejawnych, nie może bowiem pozbawiać jednostki prawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Odmienną rzeczą jest ewentualne prawo do otrzymywania odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy, dotyczących informacji niejawnych. Ograniczenie tych uprawnień nie musi samo z siebie oznaczać pozbawienia strony prawa do obrony.

Jeśli chodzi o dostęp do akt sprawy przez inne niż strony podmioty postępowania oraz osoby postronne, należy każdorazowo dokonywać oceny wzajemnych relacji między ustawą z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.), dalej „k.p.c.”, ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 roku o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742 z późn. zm.), a także ustawami szczególnymi. Jak się wydaje, brak jest jakichkolwiek podstaw, aby w prawie do dostępu do informacji niejawnych, włączonych w poczet materiału dowodowego, ograniczać adwokatów i radców prawnych, na których i tak ciąży ustawowy obowiązek zachowania w tajemnicy wszelkich okoliczności, o których powzięli wiadomość w związku z prowadzeniem sprawy. Samo pozbawienie prawa do korzystania w sprawie cywilnej z pomocy profesjonalnego pełnomocnika może w wielu przypadkach być zresztą kwalifikowane jako pozbawienie prawa do obrony i rzetelnego procesu.

Inaczej rzecz się może mieć z pełnomocnikami, o których mowa w art. 87 § 2 k.p.c. Każdorazowo ocenie sądu powinno podlegać to, czy zasada dyspozycyjności, wyrażająca się możliwością powołania na pełnomocnika osoby niebędącej adwokatem lub radcą prawnym, nie powinna doznawać uszczerbku względem interesu publicznego, nakazującego chronić informacje niejawne. W razie przyjęcia, że mogą zachodzić przesłanki odmówienia dopuszczenia do udziału danej osoby w charakterze pełnomocnika strony, należałoby jednak umożliwić tej stronie korzystanie z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. W razie braku możliwości skorzystania z pełnomocnika z wyboru do oceny sądu należy ustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu.

Ministerstwo Sprawiedliwości na bieżąco dokonuje stosownych analiz odnośnie do potrzeby podjęcia prac legislacyjnych ukierunkowanych na wprowadzenie uregulowań, które przenosiłyby na grunt postępowania cywilnego – z odpowiednimi modyfikacjami – rozwiązania dotyczące ochrony informacji niejawnych np. stosowane w procesie karnym.

Dotychczas do tutejszego resortu nie wpływały na większą skalę sygnały świadczące o problemach z ochroną informacji niejawnych w postępowaniach cywilnych, gospodarczych, upadłościowych, rejestrowych, czy wieczystoksięgowych, co z kolei stanowiłoby asumpt do podjęcia prac legislacyjnych. Przedstawione w piśmie Pana Rzecznika zagadnienie nie było również przedmiotem czynności nadzorczych.

W świetle powyższego, uprzejmie informuję, że obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości nie są prowadzone prace legislacyjne nad zmianami przepisów postępowania cywilnego i sądowoadministracyjnego w zakresie wykorzystania dowodów zawierających informacje niejawne.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Frydrych
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/